

Dværgmålerne *Eupithecia linariata* og *Eupithecia pulchellata*.

Niels Lykke og Otto Buhl

Dværgmålerne har ved fangst med lys og især fælde voldt mange entomologer problemer, idet de som regel noget affløjne eksemplarer er vanskelige at bestemme, i hvert fald for en del af arternes vedkommende.

Gruppen omfatter slægterne *Eupithecia* med 48 arter, *Gymnoscelis* med 1, *Chloroclystis* med 1 og *Rhinoprora* med 3 - i alt 53 danske arter - ifølge det seneste katalog over de danske sommerfugle, 1998.

Skat Hoffmeyer skrev i indledningen til denne gruppe i "De danske Målere" følgende: "*Eupithecie*erne er altid lette at kende, dog ikke fra hinanden", og han opfordrede til, at entomologer klækkede flere af disse arter, da det giver pæne dyr og ikke mindst viden om arternes biologi.

Eupithecia linariata (Denis & Schiffermüller, 1775)

Niels Lykke, Otto Buhl

E. linariata er en af de "nemme" dværgmålere, idet den stort set ikke kan forveksles med andre danske arter, hverken som imago eller larve. Se dog efterfølgende art.

Larven varierer meget lidt og lever monofagt på Almindelig Torskemund (*Linaria vulgaris* (L.)), hvor den æder blomster og frugter i juli til oktober. Larver af denne art er indsamlet på Enebærodde 6. august 2000 og 23. juli 2001 og klækket. Det er en fordel at finde larver, mens de er små, da de så ikke så ofte er snyltestukket, til gengæld skal der skaffes føde i længere tid. Den voksne larve forpupper sig i jorden eller imellem plantedele nær jordoverfladen.

Larven af *Eupithecia linariata* (D. & S.). F: Enebærodde, e.l. 23.vii.2001 (N. Lykke). Foto NL.

Larven af *E. linariata* er gul eller lyst grøn som blomster, frugtstande og stængler på Torskemund; derudover er der på hvert led en brun rygtegning af samme farve som de visne plantedele, og tegningen siges at minde om en sadel, men det kræver måske lidt rigelig fantasi.

Sommerfuglen begynder at flyve de første dage af juni og flyver ret fåtalligt til de sidste dage i måneden. Herefter sker en kraftig stigning i meldingerne i første uge af juli, som kulminerer i flyveperiodens toppunkt 6.-12. juli. Derefter falder antallet af meldte dyr til mere jævnt niveau til hen mod 13. september, med to mindre toppunkter henholdsvis 3.-9. august og 24.-30. august. Fra perioden 14.-20. september foreligger 2 eksemplarer. Materialet omfatter i alt 372 eksemplarer, der er indberettet til Selskabets kartoteker.

Eupithecia linariata – F: NG9355 Hofmansgave, e.l. 3.viii.1977 (O. Buhl). Vingefang 16 mm. Foto OB.

***Eupithecia pulchellata* (Stephens, 1831)**

Denne tvillingeart til *E. linariata* er dukket op i Danmark, men dog kun fundet i ét eksemplar på Rømø, midt i juli 1995. Arten er ikke helt nem at kende fra vores egen *linariata*, men hos *linariata* er andet bagkropsled mere mørkt markeret, mellemfelterne i forvingerne mørkere og den ydre mellemlinie er næsten jævnt rundet og dermed mindre vinklet omkring midtpletten end hos *pulchellata*.

Pulchellata er udbredt i Storbritanien og forekommer i det sydvestlige Norge, men findes umiddelbart sydvest for os i Tyskland, Holland og overalt i den sydlige halvdel af Belgien.

Larven af *pulchellata* er monofag på Almindelig Fingerbøl (*Digitalis purpurea* L.) og lever 3 uger i blomsten. Den lever i både lukkede og åbne blomster, hvor den kan spinde åbningen sammen, og derved røbe sin tilstedeværelse.

Da denne plante er naturaliseret og udbredt på skovlysninger i Agernæs Storskov, er sommerfuglens larve eftersøgt der i 2001 og en gang i 1990'erne, men uden held. Biotopen er nok heller ikke helt i orden, da *pulchellata* foretrækker biotoper til den fugtige side, mens *linariata* synes bedst om torskemund på tørre biotoper. Der synes dog med tiden at være gode chancer for at finde en ny fynbo! Bestande af fingerbøl i byer og haver kan nemlig også huse bestande af *pulchellata*.

Arten og dens biologi er omtalt i "Lepidoptera", bind 7, nr. 5, 1998.